

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ТРАНСПОРТНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

Вадим ДАШКО

01.04.2026 р.

ПРОГРАМА

**для проведення вступного випробовування
з української мови для вступників
на базі повної загальної середньої освіти (ПЗСО)**

Розглянуто і схвалено на засіданні
ЦК «Філологічних дисциплін та
діловодства»

Протокол «30» квітня 2026 р № 9

Голова ЦК _____ Ірина НАЗАРЕНКО

Дніпро
2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступних випробувань з української мови розроблена на основі навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова 10-11 класи», затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804, для вступників Дніпровського транспортно-економічного фахового коледжу для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на основі базової і повної загальної середньої освіти (11 класів)

Програма відображає засадничі ідеї Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23. 11. 2011 р. № 1392 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 538 від 07.08.2013 № 143 від 26.02.2020), ідеї концепції «Нова українська школа» (2016 р.).

Предметна мета – формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Відповідно до напрямку профільного навчання (рівень стандарту) визначено такі завдання вивчення української мови в 10-11 класах:

- формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України;
- -формування предметної і ключових компетентностей;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, системи загальнолюдських, національних, особистісних ціннісних орієнтирів;
- навчання засобами мови пізнавати світ, облаштовувати гармонійне співіснування в ньому, зберігати й передавати культурні набутки, виражати емоції й почуття, розв’язувати життєві проблеми;
- формування мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки;
- розвиток логічного і критичного мислення, творчої уяви;
- формування мовного смаку, мовного чуття і мовної стійкості, сприяння усвідомленню краси й естетики української мови.

Випускник – це зрілий громадянин нашої держави. Він повинен досконало знати українську літературну мову, її норми. Крім теоретичних знань, мати сформовані орфографічні та пунктуаційні вміння й навички.

Випробування з української мови проводяться у формі співбесіди.

Завдання співбесіди з української мови полягають у тому, щоб оцінити знання та вміння вступників із таких змістових розділів:

- Фонетика. Графіка

- Лексикологія. Фразеологія
- Будова слова. Словотвір
- Морфологія
- Синтаксис
- Орфографія

Метою співбесіди з української мови є оцінювання рівня сформованості мовної компетентності випускників повної загальної середньої освіти, визначення рівня відповідності навчальних досягнень учнів освітньому стандарту та чинній навчальній програмі.

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності вступника є тестові завдання.

Тестові завдання співбесіди з української мови складені відповідно до програми ЗНО з української мови 2025 року (національного мультипредметного тесту з української мови).

Критерії оцінювання вступного випробування з української мови

Оцінювання вступників під час проходження співбесіди здійснюється за 200–бальною шкалою.

Мінімальна позитивна оцінка, яку повинен набрати вступник за співбесіди, щоб бути допущеним до участі у конкурсі, – 100 балів.

На підготовку до відповіді відводиться 20 хвилин, тривалість відповіді абітурієнта – 5-7 хвилин.

Вступникам пропонується виконати тестові завдання й провести синтаксичний аналіз речення (перевірка синтаксичних умінь та навичок).

Критерії оцінювання тестових завдань:

Оцінка за одне тестове завдання	Пояснення
0 балів	Неправильна відповідь.
5 балів	Неправильна відповідь. Вступник виявляє цілком або частково знання правил, але не може їх практично застосувати; викладає матеріал непослідовно й допускає мовленнєві помилки.
10 балів	Правильна відповідь, але вступник нечітко формулює правила, які використав у тестовій роботі; плутається в поясненнях, не вміє глибоко й переконливо обґрунтовувати свої

	думки й відчуває труднощі під час добору прикладів
15 балів	Правильна відповідь, вступник демонструє повне розуміння матеріалу, аналізує мовні явища, обґрунтовує вибір варіанту, підтверджує його правилами й прикладами.

Синтаксичний аналіз речення (критерії оцінювання):

1.	Визначити граматичну основу, назвати вид речення: • просте двоскладне речення; • односкладне речення (тип); • просте ускладнене речення (чим ускладнене); • складне речення (тип складного речення).	10 балів
2.	Правильно розставити розділові знаки й обґрунтовувати їх	25 балів
3.	Підкреслити другорядні члени речення. Скласти графічну складного речення.	10 балів
4.	Мовленнєве оформлення усної відповіді.	5 балів

Програма з української мови

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Морфологія

Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;

- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті - дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідмін. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків.

Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис Словосполучення

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків,

обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено- особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Просте ускладнене речення

Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами.

Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені.

Відокремлені додатки, обставини.

Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в односкладними членами.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
 - 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).
- Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою.

Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Абітурієнти повинні знати:

- що вивчає кожен розділ мовознавства;
- систему звуків української мови, їх класифікацію, найдавніші та
- позиційні чергування фонем, спрощення в групах приголосних звуків;
- поняття «склад», «наголос»;
- основні норми української літературної вимови;
- основні правила орфографії (орфограми) та переносу слів з рядка в рядок;
- систему лексичних значень слів: багатозначні слова, омоніми, антоніми, синоніми, пароніми; активну і пасивну лексику, лексику української мови з погляду стилістичного та за походженням (запозичена і власне українська);

- джерела і класифікацію фразеологізмів;
- види морфем та основні словотворчі засоби мови; способи словотворення;
- поняття про граматичні категорії, значення і форми слів; єдність граматичного і лексичного значень слів;
- систему частин мови, принципи їх виділення, основні граматичні категорії повнозначних і службових частин мови;
- поняття про словосполучення, його будову, значення, види граматичних зв'язків у словосполученні;
- структуру простого речення, його головні та другорядні члени і способи їх вираження;
- типи односкладних речень;
- систему простих ускладнених речень, їх пунктуацію;
- види складних двокомпонентних та багатоконпонентних речень, їх пунктуації.

Абітурієнти повинні вміти:

- розташувати слова за алфавітом;
- розрізняти в словах тверді і м'які, дзвінки і глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні;
- визначати основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, звукове значення букв у слові;
- ставити правильно наголос у словах відповідно до орфоепічних норм;
- визначати належність слів до певної лексичної категорії: однозначні й багатозначні, загальноживані (нейтральні) і стилістично забарвлені слова, пароніми, омоніми, архаїзми, історизми, неологізми, запозичені слова чи власне українські;
- співвідносити фразеологізми та їх лексичне значення;
- розуміти явище синонімії та антонімії серед фразеологізмів;
- розпізнавати частини мови, знати їх граматичні категорії та значення;
- знаходити і виправляти помилки на вивчені правила орфографії;
- виділяти у слові закінчення, корінь, префікс, суфікс та основу;
- визначати незмінні слова;
- розрізняти форми слова і спільнокореневі слова;
- розрізняти структурні відмінності простих, ускладнених і складних речень, складних речень із сурядним і підрядним зв'язком;

- визначати види складних речень (сполучникові й безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення у складному, межі частин у складному реченні,
- правильно ставити розділові знаки у різних синтаксичних структурах;
- знаходити і виправляти пунктуаційні помилки на вивчені правила;
- знаходити складнопідрядне речення у тексті, у тому числі з кількома підрядними частинами;
- визначати головну і підрядну частини речення, види складнопідрядних речень;
- розрізняти сполучники і сполучні слова;
- визначати головні та другорядні члени речення;
- редагувати лексичні, граматичні, стилістичні помилки в словосполученнях.

СПИСОК ПОСІБНИКІВ ТА ПІДРУЧНИКІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ).

1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2018. 208 с.
2. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 9 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2022. 159 с.
3. Авраменко О., Борисюк Т., Почтаренко О. Українська мова: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2 вид., перероблене. Київ: Грамота, 2021. 192 с.
4. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2019. 208 с.
5. Глазова О. П. Українська мова: підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-е вид., перероблене. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 256 с.
6. Глазова О. П. Українська мова: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-е вид., перероблене. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2021. 255 с.
7. Глазова О. П. Українська мова: підруч. для 9 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-е вид., перероблене. Харків: Ранок, 2022. 241 с.
8. Глазова О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 224 с.
9. Заболотний В., Заболотний О. Українська мова підруч. для 9 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-е вид., перероблене. Київ: Генеза, 2022. 276 с.
10. Заболотний О. В. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Генеза, 2019. 240 с.

11. Заболотний О. В. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Генеза, 2018. 195 с.
12. Заболотний О. В. Українська мова підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-е вид., перероблене. Київ: Генеза, 2021. 224 с.
13. Українська мова (профільний рівень): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / С. О. Караман, О. М. Горошкіна, О. В. Караман, Л. О. Попова. Харків: Вид-во «Ранок», 2018. 272 с.
14. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / Н. Б. Голуб, В. І. Новосьолова. Київ: Педагогічна думка, 2018. 200 с.
15. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. Київ: Генеза, 2018. 192 с.
16. Українська мова (профільний рівень): підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти / С. О. Караман, О. М. Горошкіна, О. В. Караман, Л. О. Попова. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 270 с.
17. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 288 с